

Vad händer när strålkastarljuset slås på?

Detta är min berättelse Från Nordanstigs kommun över ett treårigt arbete i IFOUS forskning Fokus Undervisning.

Jag kommer först att ge en bakgrund till vår kommun och hur det kom sig att vi tackade ja till denna forskningsstudie.

Jag kommer att dela några tankar om mitt specifika case.

Avslutningsvis berättar jag om min egen undersökning av ”vilken betydelse rektors pedagogiska ledarskap har för skolutveckling.”

Nordanstig är en liten kommun med knappt 10 000 inv , Vi har 5 skolenheter och 5 förskoleenheter. Endast ett högstadium vilket ligger i centralorten Bergsjö. Nordanstig är en glesbygdskommun och budgeten för våra skolskjutsar är lika stor som vad utbildningsförvaltningen har för alla sina enheter.

Genom åren har det genomförts olika insatser för att höja måluppfyllelse och skolnärvaron.

Vi har varit med i samverkan för bästa skola och genomfört en rad olika projekt på våra enheter. Allt i syfte att få en bättre måluppfyllelse, trygghet och studiero.

Ledningsgruppen, alltså rektorerna och skolcheferna bestämde sig för att satsa på tre strategier för att på allvar arbeta för en ökad måluppfyllelse:

Ledarskap, Tillgängliga lärmiljöer och heldagslärande.

Vi satte igång på våra enheter med ett systematiskt kvalitetsarbete utifrån dessa strategier.

Detta arbete hade pågått i ca ett år då vi rektorer fick frågan om att delta i IFOUS forskningsområde, Fokus undervisning. Två av oss sju rektorer tackade ja, Anna-Lena Elfgren för förskolan Gläntan i Harmånger och jag Eva Klang för Arthur Enbergskolan/förskolan i samma enhet i Hassela.

Vi såg det som en möjlighet att också få forskares syn på det pedagogiska ledarskapet både i undervisningssituationer och i ledningsrollen.

Min intention med att delta var också att jag såg detta arbete som en möjlighet att föra samman mina båda arbetslag i förskolan/skolan på min enhet då förskolan nyligen flyttat in i skolans lokaler och vi hade flera fysiska kontaktytor.

Att tillsammans samtala om undervisningshandlingar skulle föra grupperna närmre varandra och öka förståelsen för undervisning på alla nivåer, tänkte jag.

Till min hjälp i Focus undervisning hade jag en processledare på förskolan och en processledare på F-6. Därtill flera pedagoger som arbetade med olika case.

Vad är då ett case? Jo, ett barn/elev med behov som en pedagog måste rikta / anpassa insatser för så att utveckling blir möjlig.

Dessa case arbetade vi kontinuerligt med och samtalade om i de undervisningsutvecklande verkstäderna. Pedagogerna dokumenterade och förmedlade till forskarna processen i sina case. Vi hade organiserat på olika sätt i Hassela och i Harmånger. På Gläntans förskola i Harmånger träffades processledaren och de tre pedagoger som deltog först varannan vecka och sedan utökades tiden men träffarna skedde var tredje vecka.

I Hassela skedde de undervisningsutvecklande verkstäderna på den gemensamma APT-tiden 1/månaden då all personal deltog.

Varannan vecka träffade de lokala processledarna vår centrala processledare i kommunen för att samtala om nästa steg.

På de centrala seminarierna som leddes av IFOUS och de tre forskarna från Göteborgs universitet fick vi varje gång påminna oss att se barnens behov i st f att benämna barnet som ett problem.

Denna förändring hjälpte många att ändra sitt synsätt och ta utgångspunkt från olika bedömningsunderlag och analyser om vilka behov som pedagogerna behövde möta.

I de centrala träffarna vilka organiserades av IFOUS deltog en handfull från de båda enheterna under de första åren. Sedan utökades gruppen med kommunens förstelärare som också fått uppdraget att sprida Fokus undervisning på alla enheter i vår kommun.

På IFOUS- träffarna fick vi dels ta del av forskarnas föreläsningar och dels samtala i tvärgrupper om våra case.

Forskningen omfattade hela utbildningskedjan från förskola till kommunal vuxenutbildning.

Dessa samtal uppfattades som mycket lärorika och utvecklande och gav en större förståelse för behov och undervisningshandlingar på alla nivåer.

Som rektor hade jag också ett case att följa under dessa tre år:

Jag bestämde mig för att observera och analysera undervisningshandlingar hos en av mina pedagoger.

Hen är en erfaren 1-7 lärare som jag haft som medarbetare under flera år.

Mina tankar rörde sig omkring hens ledarskap och tillit till sin egen förmåga.

Ganska snart upptäckte jag att hen visade ett stort engagemang i sitt casearbete, jag upptäckte också att genom mina regelbundna besök i klassrummet, mina frågor om undervisningen och mina uppmuntrande och bekräftande kommentarer när hen ledde olika samtal så utvecklades denna pedagog, ökade sitt självförtroende och vågade pröva nytt.

Då hen också är förstelärare och denna grupp nu har som uppgift att sprida arbetet ”fokus undervisning” till övriga enheter ger det en garanti att hens kunskap och erfarenhet kommer till nytta och bidrar till framgång i fortsatta undervisningsutvecklande verkstäder.

Några av de andra förstelärarna som har påbörjat spridningsarbetet i kommunen säger också att detta utvecklar och ger en större medvetenhet i alla undervisningshandlingar, att tänka utifrån eleven eller elevernas nivå och därmed utmana sin undervisning leder till en utveckling och en ökad måluppfyllelse för eleven på sikt. Att också titta inåt, utvärdera och analysera regelbundet ser de som en framgångsfaktor.

Jag har också under detta sista år skrivit en utvecklingsartikel om rektors pedagogiska ledarskap.

I denna gjorde jag en undersökning bland de deltagande pedagogerna på våra två enheter.

Jag ställde två frågor i intervjuform.

1. Vad betyder engagemanget från rektor?
2. Vilket stöd från rektor lyfter pedagogerna som avgörande vid undervisningsutveckling.

Resultaten visar på behovet av rektor som pedagogisk ledare och att respondenterna har uppskattat Fun-arbetet men förmodligen inte tackat ja utan rektors initiativ . Det betonades också att erbjudandet kopplades till det arbete som redan var igång.

Stor betydelse hade även introduktionen av syftet med de undervisningsutvecklande verkstäderna och att benämna barnet/eleven utifrån dess behov och inte som problem.

”Det har betytt mycket för arbetet att rektor varit tydlig med syftet för verkstäderna och att vi alltid haft ökad undervisningskvalitet i focus.

I undersökningen uttrycks vikten av en tydlig organisation från början och att alla på en enhet bör involveras.

De deltagande pedagogerna har också uttryckt sin uppskattning att möta andra deltagande kommuner med dess pedagoger och att Fun har omfattats av alla utbildningsformer från förskola till den kommunala vuxenutbildningen. Vid de centrala seminarierna arbetade pedagogerna ofta i tvärgrupper och fick en förståelse för behoven på olika nivåer i hela utbildningskedjan.

De lokala processledarna uttryckte att rektor varit ett stöd i deras ledarskap i verkstäderna genom att ha ställt fördjupande frågor:

Har du tänkt på att....

Jag ser att ditt bemötande lett till.....

När du berättade detta för dina kollegor så....

Detta case har verkligen svarat på era insatser....

Min uppfattning är att initiativ från hängivna forskare som genom sin forskning vill bidra till skolutveckling gör att både huvudmän, rektorer och pedagoger tänder nödvändiga strålkastare så att skolutveckling blir belyst från allas perspektiv.

Det handlar om uppmärksamhet, medvetandegörande, koppling till det som redan sker i undervisningen, och att ha modet att få sitt ledarskap belyst

Studien visar också att ett gott, tillitsbaserat pedagogiskt ledarskap från stöttande rektorer har betydelse för skolutveckling. Att därtill ha förmåga att tydliggöra vision och mål och att ha höga förväntningar på både elever och personal är en viktig ingrediens i rektorsuppdraget.

Jag är tacksam över möjligheten att utifrån detta fått utmana mig själv i mina ledarhandlingar och tacksam att jag fått avrunda mitt rektorsarbete med att delta i denna forskningsstudie.

Eva Klang

Nordanstigs kommun